

Gemeente Sluis
De heer J. Gerrits
Postbus 27
4500 AA Oostburg

Ons kenmerk	18U.092
Projectnummer	2018EDU145
Behandeld door	drs. N.J.G. de Visser
Email	nathaliedevisser@edufact.nl
Telefoonnummers	0118 856040 06 23284662
Betreft	Aardenburg Kern Scenario 2-3-4, quicksan archeologie

Grijpskerke, 24 december 2018

Geachte heer Gerrits, Beste Johan,

Naar aanleiding van het toezenden van uw opdracht voor het opstellen van een quickscan archeologie voor bovengenoemd object – uw mail van 29 november 2018 - kan ik u het volgende mededelen. De gemeente Sluis heeft het voornemen om in de kern van Aardenburg een aantal maatschappelijke voorzieningen, te weten basisonderwijs, kinderopvang en gymzaal, te clusteren. Aanvankelijk waren vijf scenario's in beeld. Inmiddels is dat teruggebracht tot drie. Het betreft de volgende opties:

1. R.K. basisschool Op Dreef gaat naar de voormalige openbare basisschool Vorsterman van Oyen, die wordt gerenoveerd. Daarnaast vindt uitbreiding plaats door middel van nieuwbouw ten behoeve van een gymlokaal en kinderopvanglocatie. De huidige locaties van Op Dreef en de gymzaal komen beschikbaar.
2. R.K. basisschool Op Dreef en openbare basisschool Vorsterman van Oyen worden gesloopt en er wordt nieuwbouw gerealiseerd op deze locatie voor onderwijs, kinderopvang en gymlokaal. De huidige locaties van Op Dreef en de gymzaal komen beschikbaar.
3. Nieuwbouw voor onderwijs, kinderopvang en gymlokaal op het trainingsveld van de Aardenburgse Voetbalclub op het Burgmeester Van Dongensportpark (Herendreef 57). De scholenlocaties en de locatie van de gymzaal komen beschikbaar.

De hiervoor opgesomde opties betreffen de scenario's 2, 3 en 4 uit bijgaand scenario-onderzoek (Bijlage 1). Het is de bedoeling dat deze nader worden uitgewerkt, zodat de plussen en minnen van de verschillende scenario's in beeld komen ten behoeve van het maken van een keuze. Voor de invulling van vrijkomende percelen wordt gedacht aan woningbouw.

Het ontwerp in bijlage 1 is uitgangspunt voor deze quickscan. De gevolgen die het ontwerp heeft op de archeologische waarden zullen worden getoetst in deze quickscan.

Bestemmingsplan

Het plangebied valt binnen het bestemmingsplan Kom Aardenburg (2011). Binnen het plangebied ten noorden van de Wandeldreef ligt een dubbelbestemming Waarde-Archeologie 1 (zie bijlage 1).

Dit betekent indien de werkzaamheden die dieper gaan dan 0,40 meter beneden maaiveld een groter oppervlak beslaan dan 50 m², vergunningplicht bestaat voor archeologie.

Momenteel is het nieuwe facetbestemmingsplan archeologie nog niet vastgesteld. De vrijstelling voor het plangebied is daarin hetzelfde gebleven.

Binnen het plangebied ten zuiden van de Herendreef ligt een dubbelbestemming Waarde-Archeologie 3. Dit betekent indien de werkzaamheden die dieper gaan dan 0,40 meter beneden maaiveld een groter oppervlak beslaan dan 250 m², vergunningplicht bestaat voor archeologie.

Archeologie

Rijksmonumenten

Binnen het plangebied zijn geen wettelijk beschermd archeologische rijksmonumenten gelegen. Maar het plangebied grenst wel direct aan meerdere wettelijk beschermde archeologische rijksmonumenten (zie bijlage 2).

Rijksmonument 330428 ligt ter plaatse van de Burchtstraat direct ten noorden van het plangebied.

Binnen dit plangebied ligt de fundering van de toegangspoort van het Romeins fort (*castellum*), resten van de vestingmuur en resten van een spitsgracht die ten westen van de toegangspoort lag. Ook zijn hier resten van een houten brug gelegen.

Ten noorden van dit monument ligt *rijksmonument 330445*. Ook hier werden resten van de Romeinse spitsgracht gevonden en zijn hier funderingen van de hoektoren van het Romeins fort gelegen en resten van de vestingmuur.

In het noorden grenzend aan het Ruiterskwartier ligt *rijksmonument 531070*. Het gaat om een terrein met resten van een *castellum* uit de Romeinse tijd, funderingen van een kerk uit de Vroege Middeleeuwen (10^e eeuw), beschilderde grafkelders uit de Late Middeleeuwen (13^e-14^e eeuw), in de kerkvloer aanwezige grafzerken uit de Late Middeleeuwen en/of de Nieuwe Tijd, alsook buiten de kerk gelegen uiteenlopende typen van begravingen daterend uit de Late Middeleeuwen en/of de Nieuwe Tijd.

Ten zuiden van het Ruiterskwartier, grenzend aan de Landstraat liggen *rijksmonumenten 330419 en 330379*. Ook hier liggen resten van de toegangspoort, vestingmuur, hoektoren en weg uit de Romeinse tijd.

In de bredere omgeving, binnen de kern van Aardenburg liggen meerdere rijksmonumenten uit de Romeinse tijd en middeleeuwen.

Gemeentelijk archeologiebeleid en onderzoeksagenda

De gemeente Sluis heeft in 2017 het nieuwe archeologiebeleid vastgesteld. Dit beleid is nog niet opgenomen in het huidige bestemmingsplan, maar wel in het ontwerp Facetbestemmingsplan Sluis Archeologie. Conform het archeologiebeleid van de gemeente Sluis bestaat binnen het plangebied een de volgende verwachtingen op het voorkomen van archeologische waarden (zie bijlage 4, felrode zone):

- een hoge verwachting (Categorie 2) op het aantreffen van archeologische waarden, bekende vindplaats. Deze vindplaats betreft Aardenburg in de Romeinse tijd: fort (*castellum*), *vicus* (nederzetting), en handelswijken tot aan de haven toe.

Dit is een gemeentelijke vindplaats.

Het plangebied is op de gemeentelijke beleidskaart gelegen binnen een zone die als een gewaardeerde kern is aangegeven (AMK13461) (zie bijlage 4, oranje zone). Het betreft de oude stadskern van Aardenburg, daterend uit de Late Middeleeuwen. Van circa 170-275 AD lag hier een Romeins *castellum*. Aardenburg wordt voor het eerst vermeld als gouw in 707 en in 966 als Rodanburgh, naar de waterloop Rodana. De nederzetting kreeg stadsrechten in 1127. In de 13^e eeuw kwam de stad tot economische bloei en kreeg in 1299 een aarden wal en een dubbele gracht van de toenmalige Graaf van Vlaanderen. In 1383 werd Aardenburg totaal verwoest door Gentenaren. De eerste kerk van Aardenburg is waarschijnlijk gesticht in 649, door Eligius. De huidige St.-Baafskerk werd in 959 gesticht door monniken van de St.-Baafsabdij te Gent. Opgravingen in de vijftiger jaren van de 20ste eeuw, toonden het bestaan aan van Romaanse funderingen en beschilderde grafkelders (13^e-14^e eeuw). De andere, grotere Aardenburgse kerk (Mariakerk) kwam na de verkleining van de vesting in de eerste helft van de 17^e eeuw buiten de nieuwe omwalling te liggen en moest in 1625 worden afgebroken. Begin 17^e eeuw (na verdrijving van de Spanjaarden in 1604) werden nieuwe vestingwerken aangelegd door Prins Maurits (deel van de Staats-Spaanse linies). De 'oude stad' kwam buiten (ten oosten van) de nieuwe vesting te liggen. Het terrein omsluit meerdere wettelijk beschermde archeologische monumenten conform de Erfgoedwet (zie bijlage 4).

Het plangebied ten zuiden van de Herendreef ligt direct grenzend ten oosten van een voormalig AMK-terrein 13516. Het betreft een terrein met resten van de voormalige Elderschans, daterend uit de Nieuwe tijd. De schans werd aangelegd in de 'Spaanse tijd', in circa 1600. Na 1604 werd ze vergroot en ging dienst doen als fort. Momenteel is het terrein privé-bezit en is er een bedrijf in gevestigd (zie Bijlage 2).

Aardenburg is een speerpunt in de Gemeentelijke Archeologische Onderzoeksagenda (GOAS). Dat betekent dat indien een keuze gemaakt moet worden welke plaatsen te onderzoeken, altijd deze in de GOAS worden onderzocht. In Aardenburg komen namelijk resten vanaf de vroege prehistorie voor en heeft in Aardenburg een belangrijk Romeins fort gelegen. Hoewel er veel is opgegraven ooit, is er nog heel weinig uitgewerkt.

Reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek en vindplaatsen in archieven (zie bijlage 3)

In Archis 3.0, de nationale database voor vindplaatsen in Nederland, worden ter plaatste en in de directe omgeving van het plangebied vele archeologische vindplaatsen vermeld. Dit beeld komt overeen met de archeologische beleidskaart van de gemeente Sluis, zie bijlage 4.

Een belangrijk onderzoek in deze is het onderzoek uitgevoerd bij rioleringswerkzaamheden in 2008 de Westmolenstraat en omgeving. Daarbij werden resten aangetroffen uit de prehistorie (sporen en vuurstenen artefacten), Romeinse tijd waaronder enkele houten waterputten en resten van een Romeinse weg, middeleeuwse vondsten vanaf de 11^e eeuw en resten uit de Nieuwe tijd (zware funderingen). Helaas is dit onderzoek niet gerapporteerd (OM 26344): De gemeente Sluis was voornemens om in een deel van de stadskern van Aardenburg een nieuwe riolering (HWA) met overstortputten in het wegcunet aan te leggen. De nieuwe riolering kwam in de meeste gevallen onder of naast de oude riolering te liggen, waarbij de oude riolering vervangen werd door nieuwe rioleringsbuizen met een grotere diameter. Bijgevolg werd er vrijwel overal op een andere plaats dan de recente versterking door de bestaande riolering gegraven of diende het wegcunet veel dieper ontgraven te worden. De maximale te ontgraven diepte werd vóór aanvang van de werkzaamheden ingeschat op ongeveer 1,07 meter -NAP. Het uitvoeren van een archeologische opgraving vóór de rioleringswerkzaamheden was civieltechnisch niet mogelijk en werd gezien de minimale ingreep in

het bodemarchief niet noodzakelijk geacht. De adviseur gemeentelijke archeologie van het bevoegd gezag heeft vastgesteld dat er op basis van een hoge verwachting op archeologische waarden (IKAW) vanaf de prehistorie en een waardering als terrein van hoge archeologische waarde op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) een Archeologische Begeleiding (protocol opgraven) moest worden uitgevoerd tijdens de civiele graafwerkzaamheden. Het plangebied besloeg de volgende Brouwerijstraat, Westmolenstraat en Peurssenstraat, Wandeldreef, Hennequinstraat, Utenhovestraat, Zuidstraat en Busschierterstraat. In de top van het pleistoceen dekzand werden enkele houtskoolconcentraties waargenomen die mogelijk als prehistorische haardkuiltjes geïnterpreteerd kunnen worden. Eén spoor bevatte verbrande leembroekjes en visresten. Uit de Romeinse tijd werden drie waterputten, acht afvalkuilen en enkele greppelstructuren blootgelegd waaronder één greppel die mogelijk als perceelsgrens of scheidingssloot fungeerde. Daarnaast werd de Romeinse weg met een oost-westelijke oriëntatie blootgelegd. De eigenlijke Romeinse weg was zoals gebruikelijk aan de zuidzijde begrensd door een greppelstructuur. Deze greppel was ongeveer 2 meter breed. De Romeinse weg had een breedte van meer dan 7 meter en was opgebouwd uit een dik, compact puinpakket. Gezien deze Romeinse weg ter plaatse van het pleistoceen dekzand werd aangelegd, werden er bij de bouw geen houten palen als versteviging van het weglichaam gebruikt. Er werden sporen van herstellings-werkzaamheden teruggevonden: kleine depressies in het wegdek werden met bouw materiaal en afvalpuin opgevuld. Op enkele plaatsen zijn beddingafzettingen aangetroffen met een zuidwest-noordoostelijke oriëntatie die in verband gebracht kunnen worden met de loop van de Rudanna. De Rudanna of Rodana was de vermoedelijke naam van een afwateringsbeek die in de nabijheid van het *castellum* werd aangelegd en die mogelijk het castellum met de zee verbond. Deze mogelijke Romeinse waterloop, die naar alle waarschijnlijkheid met de Rudanna in verband gebracht kan worden, lag ingebed tussen twee laatmiddeleeuwse stadsgrachten. Meer naar het oosten werd een ruim 12 meter brede laatmiddeleeuwse stadsgracht (spoor 400) gedocumenteerd. Deze stadsgracht had eveneens een noord-zuidelijke oriëntatie. Behalve de laatmiddeleeuwse stadsgrachten zijn tijdens de AB nog diverse andere laatmiddeleeuwse grachten, sloten en greppels aangesneden. Enkele greppelstructuren die op gelijke afstand van elkaar en evenwijdig aan elkaar georiënteerd waren, maakten mogelijk onderdeel uit van de percelering uit deze periode. Ook werd de zuidelijke kademuur van een laatmiddeleeuwse stadsgracht blootgelegd. Aan de binnenzijde van de kademuur werden in de grachtvulling opeengestapelde basaltblokken en drie houten palen aangetroffen. Uit de vulling van deze stadsgracht werd voornamelijk 17e tot 19e-eeuws vondstmateriaal verzameld. De overige laatmiddeleeuwse bewoningsresten bestaan uit diverse paalsporen, funderingsresten en uitbraaksleuven, haardkuil, gemetselde beerbak, afvalkuilen, een mogelijke selaskuil en zes waterputten (tonputten) waaronder één uitgeholde boomstam die mogelijk als waterput gefunctioneerd heeft. Ook werd in het laatmiddeleeuwse niveau een brandlaag gedocumenteerd. Bewoningsresten uit de Nieuwe tijd bestaan uit (delen van) greppels, sloten en grachten die in deze periode nog open hebben gelegen, daarnaast uit funderingsresten zoals muurwerk, een uitgebroken vloerniveau en bestrating. Net ten oosten van de Ter hoogte van de Brouwerijstraat nr. 5 kwam een 19e /20e eeuwse waterput met intacte koepel aan het licht. Op twee plaatsen is verspoeld menselijk botmateriaal aangetroffen. Een deel ervan bevond zich in een zandig kleipakket van een post-Romeinse transgressiefase. De oudste vondsten betreffen enkele vuurstenen werktuigen die voorlopig op basis van vorm en type in het Mesolithicum (8800-4900 v. Chr.) gedateerd kunnen worden. Binnen het gehele plangebied werden in totaal 30 fragmenten vuursteen verzameld. Het

Romeinse vondstmateriaal laat een grote variatie aan Belgische waar en een grote hoeveelheid importaadewerk (*Terra sigillata*, geverfde waar) zien. Bij de TS waren naast enkele stempels van pottenbakkers ook fragmenten aanwezig die mogelijk in Colchester (Groot-Brittannië) vervaardigd werden. Twee nisvormige bakstenen bouwfragmenten met een versiering van concentrische cirkels zouden verband kunnen houden met een religieus complex. In werkput 6 werd een dakpanfragment met stempel aangetroffen. Gezien de hoge zuurtegraad van het pleistoceen dekzand hebben de aangetroffen Romeinse metalen artefacten (munten, mantelspelden etc. een matige tot slechte conservering. Het middeleeuwse vondstmateriaal uit gesloten contexten kan met name in de late middeleeuwen gedateerd worden. Zo werd er een aanzienlijke hoeveelheid kogelpotfragmenten, gedraaid grijsbakkend aardewerk, Pingsdorf, Andenne en Vlaams hoogversierd aardewerk verzameld dat in de 12e en 13e eeuw gedateerd kan worden. Aan de hand van deze contexten is het mogelijk om de overgang van kogelpotaardewerk, dat omstreeks de 2e helft van de 12^e eeuw verdween, naar gedraaid grijsbakkend aardewerk te documenteren. Naast aardewerk werden uit laatmiddeleeuwse contexten ook nog enkele interessante metalen artefacten, fragmenten van bewerkt bot en natuursteen verzameld.

In de Weststraat werden 2 onderzoeken uitgevoerd. In 2003 door BILAN (OM nummer 5397) en in 2013 door Artefact (OM 58106). Van deze tweede werd in alle boringen tot op een diepte van ongeveer 0,40 meter beneden maaiveld een sterk puinhoudend pakket aangeboord dat in verband kan gebracht worden met bebouwing uit de Nieuwe tijd binnen het plangebied. De boringen 2 en 3 stuitten op 0,40 meter beneden maaiveld op rode baksteen en ter plaatse van boring 4 was op deze diepte nog een tegelvloer aanwezig. Onder dit puinpakket was in de boringen 1 en 4 een antropogene ophooglaag uit mogelijk de Nieuwe tijd aanwezig tot op een diepte van respectievelijk 2,05 en 1,60 meter beneden maaiveld. Hieronder werd een laatmiddeleeuwse cultuurlaag aangeboord met een dikte van respectievelijk 0,35 en 0,65 meter. Daaronder werden natuurlijke afzettingen van het Laagpakket van Walcheren aangetroffen, bestaande uit een gelaagd zand- en kleipakket met laagjes verspoeld veengruis. Binnen de geboorde diepte van 3,50 meter beneden maaiveld (ca. 0,16 meter –NAP) werd geen Hollandveen Laagpakket en geen pleistoceen dekzand aangetroffen.

OM 21811 betreft een Bureauonderzoek met boringen uitgevoerd door ADC Archeoprojecten in 2007. In verband met de herinrichting van de Markt te Aardenburg zijn diverse bodemverstoringen van bodemlagen met mogelijk archeologische resten voorzien, het plangebied maakt deel uit van de historische kern van Aardenburg (AMKn. 13461). Om inzicht te krijgen in de te verwachten archeologische resten is een bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek uitgevoerd. Uit het bureauonderzoek is gebleken dat ter plaatse laatmiddeleeuwse archeologische resten verwacht worden op een kreekrugachtige ondergrond. Er worden géén resten uit de Romeinse tijd verwacht. Uit het verkennend booronderzoek is gebleken in het plangebied vanaf circa 0,7 m -mv resten uit de 12e t/m 15e eeuw voorkomen. De resten bestaan uit diverse archeologische lagen, die doorlopen tot 2,5 m -mv. De lagen bevatten zeer veel archeologische indicatoren. Waaronder houtskool, aardewerkfragmenten, kalkfragmenten, verbrande klei en zeer veel onverbrande botresten. De resten liggen op een sterk silthoudende ondergrond, die overgaat in silthoudende zandlagen. Alle afzettingen zijn kalkrijk. Twee boringen zijn op circa 0,7 m -mv gestuit op een ondoordringbare laag. Onduidelijk is wat dit voor laag is. Geconcludeerd wordt dat tot 0,5 à 0,7 m -mv sprake is van ophogingslagen uit de Nieuwe Tijd. Op circa 0,7 m -mv is een verhardings- of verbrandingslaag

aanwezig. Hieronder komen tot circa 2,5 m -mv archeologische lagen voor uit de 12e-14e eeuw. Het groot aantal aangetroffen archeologische indicatoren duidt op een intensief gebruik van het terrein. De aard van het gebruik kan gezocht worden in industriële activiteiten. Aanbevolen wordt om graafwerkzaamheden dieper dan 0,5 m -mv te voorkomen. Indien ten behoeve van bijvoorbeeld de fundering beperkte ingrepen in de bodem plaatsvinden met een breedte van maximaal 0,4 m en een maximale diepte van 0,8 m -mv zullen plaatsvinden, dan wordt aanbevolen deze ingrepen archeologisch te laten begeleiden. Indien sprake is van grotere verstoringen dan de hierboven voorgestelde funderingssleuven dan wordt aanbevolen een proefsleufonderzoek ter plaatse van de voorziene verstoringen uit te voeren tot de diepte van de voorziene verstoringen. Hierbij dient, afhankelijk van de archeologische waarde van de aangetroffen resten, rekening te worden gehouden met een vervolgonderzoek in de vorm van een definitieve opgraving ter plaatse van de voorziene verstoringen.

OM 4939 betreft een bureauonderzoek met boringen uitgevoerd door SOB Research in Het plangebied maakt deel uit van een zone waar veel archeologische vondsten uit de prehistorie, Romeinse Tijd, Middeleeuwen en Nieuwe Tijd zijn gedaan. In 1965 is door J.A. Trimpe Burger ter plaatse van het huidige plangebied een archeologische opgraving uitgevoerd. Het huidige plangebied wordt in het westelijke en oostelijke deel doorsneden door voormalige, zeventiende eeuwse grachten van de vestingwerken. Trimpe Burger heeft dan ook zijn opgravingsput daar gesitueerd waar de voormalige zeventiende eeuwse wal was gesitueerd. Tevens kon hij geen onderzoek doen daar waar de gasfabriek en de gashouder was gesitueerd. Tijdens de AAI werden de oude opgravingsputten en de locaties van de voormalige grachten uit 1965 teruggevonden in de boringen. In het overgrote deel werden archeologische vondsten aangetroffen. Het aangetroffen vondstmateriaal afkomstig uit de grachtvullingen is hoogstwaarschijnlijk materiaal dat secundair bij het dempen van de grachten daar terecht is gekomen. In een aantal boringen is een intact bodemprofiel aangetroffen met daarin archeologische vondsten in een ophogingspakket. Het aangetroffen materiaal dateert vooral in de periode Middeleeuwen en Nieuwe Tijd en bestaat vooral uit baksteenpuin (bouw materiaal), bot, aardewerk en natuursteen.

OM 12752/14964: Archeologische begeleiding van bodemsanering Terrein gasfabriek. Op dit terrein zijn eerder sporen van de aarden wallen, Middeleeuwse sporen, begravingen en Romeinse sporen aangetroffen. In eerste fase (december 2005/januari 2006) wordt het noordelijk deel van het terrein gesaneerd. Vervolgens wordt de toplaag op AMK-terrein 62 de toplaag (de bovenste 40 cm kan zonder archeologische begeleiding worden gesaneerd, conform richtlijnen ROB) verwijderd. Medio maart 2006 wordt ter plaatse van AMK-terrein 62 de laag van 40 cm tot 80 cm beneden maaiveld gesaneerd. Dit niveau zal wél onder archeologische begeleiding worden gesaneerd. De archeologische begeleiding betrof graafwerkzaamheden in de op basis van vooronderzoek hiertoe geselecteerde zone tot op een diepte van 1.0 meter beneden maaiveld, ter plaatse van teerkelders dieper vanwege vervuiling, maar niet dieper dan maximaal 1.50 meter beneden maaiveld. Bij een eerste verkenning ter plaatse van het onderzoeksgebied kon worden vastgesteld dat het grootste deel van de te begeleiden zone reeds tot dieper dan de volgens het PvE toegestane diepte van 1.50 meter beneden maaiveld uitgegraven was. Er waren hierbij geen vaste vlakken of dieptes aangehouden. Er was sprake van onregelmatig vergraven en vaak ook ingevallen wanden, wat het optekenen van profielen lastig, zo niet onmogelijk maakte. Bovendien bleek een groot deel van de

gegraven saneringsput al weer met schoon zand te zijn dichtgestort. Na het doen van enkele waarnemingen kon vastgesteld worden dat de te begeleiden onverstoorde zones vrijwel geheel vergraven waren. Slechts in een beperkt aantal, kleine, nog te vergraven zones langs de randen van de opgravingsput van Trimpe Burger uit 1965 was er een mogelijkheid nog een onverstoord profiel aan te kunnen treffen. Na over de situatie met SCEZ overleg te hebben gevoerd, werd toestemming verkregen om in die zones af te wijken van de beperking gesteld in het PvE en dieper te graven dan de toegestane 1,50 meter beneden maaiveld, mits er voldoende tijd en gelegenheid zou zijn om de noodzakelijke waarnemingen te kunnen doen. De Archeologische Begeleiding resulteerde in de documentatie van vijf archeologisch sporen. Vastgesteld is dat in het grootste deel van het onderzoeksgebied de bodemopbouw sterk verstoord was, waardoor eventueel hier aanwezige archeologische sporen voorgoed verloren zullen zijn gegaan. Op basis van de uit het onderzoek verkregen resultaten kan dan ook worden gesteld dat in het onderzoeksgebied ter plaatse van Put 1 de uitvoering van nader archeologisch onderzoek niet noodzakelijk wordt geacht. Ter plaatse van Put 2 werd slechts afgegraven tot 0.80 meter beneden maaiveld. Deze put is gelegen ter plaatse van een archeologisch monument (AMK-terrein 67A-004). De bodemingreep hier is beperkt gebleven en in de ondergrond aanwezige archeologische resten, uitgezonderd op de locatie van de aangetroffen puinstort (Spoor 5), zijn ongeschonden bewaard gebleven.

Spoor 3: dit spoor betreft een losse schedel die werd aangetroffen in een verstoord stortpakket. De schedel is gebroken en slechts fragmentarische bewaard gebleven (IS.11). De schedel lag op een diepte van 1.51 meter +NAP en was gepositioneerd boven Spoor 4. Spoor 4: dit spoor betreft een skelet dat in situ werd aangetroffen in een heterogene laag van donkergrijs-zwart, fijn zand met puinbrokjes en kalkmortel. Het bovenlichaam was recent vergraven, waardoor het skelet niet intact bewaard was gebleven. Zo ontbraken de schedel, een deel van de linker borstkas, de linkerarm, een deel van de wervels, delen van het bekken, de rechterhand en de voeten. Wel aangetroffen werden de rechter bovenarm, de rechter onderarm, zes ribben van de rechterzijde van de borstkas, het rechter schouderblad, de vier onderste rugwervels, het heiligbeen, delen van het bekken, enkele vingerkootjes van zowel de linker- als de rechterhand, beide dijbenen, beide onderbenen, de linker knieschijf en enkele teenkootjes van de linkervoet (IS.12). De afstand van de rechter bovenarm tot het rechter scheenbeen bedroeg 1.25 meter. Het bekken was 30 centimeter breed. Rondom het skelet werden een aantal nagels aangetroffen die waarschijnlijk afkomstig zijn van een kist (IS.13). Onder de rechter bovenarm werd een fragment roodbakkend, geglaazuurd aardewerk aangetroffen uit de 14^e of 15^e eeuw (IS.13). De aangetroffen skeletresten behoorden tot een inhumatie in de vorm van een kistbegrafing, waarbij de overledene met het hoofd naar het westen in het graf was bijgezet. De skeletresten werden aangetroffen tussen 1.49-1.40 meter +NAP.

Bijlage 2 geeft echter geen correct beeld omdat de onderzoeken van de provinciale archeologen vanaf de jaren '50 tot en met de jaren '90 van de vorige eeuw niet in dit kaartbeeld zijn opgenomen. Grote delen van Aardenburg, waaronder de terreinen die zijn aangemerkt als wettelijk beschermd rijksmonument, zijn onderzocht. Daaruit is gebleken dat hier resten uit de vroege steentijd (haardplaatsen), Romeinse tijd (fort), late middeleeuwen (grafkelders, nederzetting, kerk) en Nieuwe tijd (nederzetting) gelegen zijn.

In het Zeeuws Archeologisch Depot zijn vele dossiers bekend over Aardenburg en het plangebied. Recent werd een vondstmelding gedaan in de Bogaardstraat en de Landstraat. Hierbij werd bij het

graven van proefsleuven door DNWG in het kader van de komende rioleringswerken menselijke resten en funderingen van grafkelders aangetroffen in proefsleuven nrs. 1, 2 en 5. Uit deze resultaten is gebleken dat de resten in de proefsleuven voorkomen vanaf 0,90 meter –mv. Uit waarnemingen van vrijwilligers in de archeologie is gebleken dat deze ook ondieper voorkomen, vanaf circa 0,50 meter –mv.

Ter plaatse van de huidige gymzaal wordt in Archis 3.0 vindplaats 3271430100 weergegeven. Het gaat om proefputten die door Trimpe Burger in 1971 zijn aangelegd op het Scheidingspad in de tuin van Hobijn. De put was 8x5 meter groot en minimaal 3 meter diep. In 1955 werden op het aangrenzende perceel op 3 meter diepte bij opgravingen een Romeins niveau aangetroffen. Bij deze opgraving werden Romeinse munten, veel bronzen leerbeslag, een dikke vloer, aardewerk, natuursteen van een Romeins gebouw (Doornikse kalksteen), maar ook sporen van een kunstmatige ophoging uit de 10^e eeuw aangetroffen met een munt uit 863 (Karel de Kale).

In de omgeving van de Herendreef werd recent nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. De Herendreef en de Elderschans waren een buitenplaats in de Nieuwe tijd (zie bijlage 2, donkergroene zone).

Recente verstoringen

In het grootste deel van het plangebied zijn recente verstoringen aangebracht door bestaande bebouwing. Deze zullen doorgaans tot gemiddeld 1 meter –mv reiken (bouwput).

Advies Archeologie

Rijksmonumenten

Enkel indien binnen het areaal van een archeologisch rijksmonument wordt ontwikkeld of gesloopt, zal een Monumentenvergunning aangevraagd te worden bij het Rijk via de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Deze zal op basis van voorliggende plannen een advies uitbrengen. Voor de doorlooptijd dient rekening gehouden te worden met een termijn van 6 maanden. Mogelijk kan de RCE reeds eerder een reactie geven.

Indien de RCE als bevoegde overheid een nader archeologisch onderzoek zou eisen, dient een Programma van Eisen opgesteld te worden dat er goedkeuring aan het Rijk wordt aangeboden. Bij voorliggende plannen is dit niet aan de orde.

Bestemmingsplan

Conform de bepalingen in het bestemmingsplan geldt een vergunningsplicht voor de geplande werkzaamheden in het plangebied waar een dubbelbestemming Waarde-Archeologie 1 en 3 ligt die dieper reiken dan 0,40 meter beneden het maaiveld, omdat de werken een oppervlak beslaan dat groter is dan resp. 50 en 250 m². Conform de aanvullende provinciale richtlijnen 2017 wordt hier een Archeologisch Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek door middel van verkennende boringen noodzakelijk geacht.

Echter, mijn advies is om van dit onderzoek af te wijken om de volgende redenen.

Uit deze quickscan archeologie blijkt dat binnen het plangebied resten aanwezig zijn uit de Romeinse tijd (170-270 AD) van een fort en vicus, resten uit de vroege en late middeleeuwen en

Nieuwe tijd. Tevens is er een hoge verwachting op het voorkomen van grafkelders en menselijke begravingen. In het recent verleden werden meerdere archeologische verwachtings- en beleidskaarten opgesteld. Een archeologisch bureauonderzoek voegt geen nieuwe informatie toe.

Mijn advies voor de Scenario's is:

Scenario 2 en 3

Dit terrein ligt in de directe omgeving van meerdere wettelijk beschermde archeologische monumenten. Uit meerdere onderzoeken is bekend dat dit deel van het plangebied gelegen is binnen het *castellum* (romeins fort). De kans is heel groot dat bij eventuele graafwerkzaamheden archeologische waarden worden vernietigd. Indien planaanpassing niet tot de mogelijkheden behoort dienen de sloop- en graafwerkzaamheden te gebeuren door middel van Protocol Opgraven Landbodems KNA 4004, variant Archeologische Begeleiding. Hiertoe dient een Programma van Eisen opgesteld te worden dat ter goedkeuring aan de bevoegde overheid (in dit geval de gemeente Sluis) aangeboden wordt, minimaal 4 weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden.

Scenario 4

Voor het deel aan de Wandeldreef geldt het volgende advies:

Dit terrein ligt in de directe omgeving van meerdere wettelijk beschermde archeologische monumenten. Uit meerdere onderzoeken is bekend dat dit deel van het plangebied gelegen is binnen het *castellum* (romeins fort). De kans is heel groot dat bij eventuele graafwerkzaamheden archeologische waarden worden vernietigd. Indien planaanpassing niet tot de mogelijkheden behoort dienen de sloop- en graafwerkzaamheden te gebeuren door middel van Protocol Opgraven Landbodems KNA 4004, variant Archeologische Begeleiding. Hiertoe dient een Programma van Eisen opgesteld te worden dat ter goedkeuring aan de bevoegde overheid (in dit geval de gemeente Sluis) aangeboden wordt, minimaal 4 weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden.

Voor het deel aan de Herendreef geldt het volgende advies:

Archeologisch Bureauonderzoek met verkennende boringen ter plaatse van de nieuwbouw. Op basis van dit onderzoek zal dan bekeken worden of voor de plannen een vervolgonderzoek noodzakelijk wordt geacht.

Bovenstaand advies is mijn advies als Senior KNA archeoloog en Senior adviseur archeologie. De gemeente dient dit advies te overwegen. De gemeente mag echter ook beargumenteerd afwijken van dit advies.

Aan dit advies kunnen, behoudens opzet of grove nalatigheid onzerzijds, geen rechten worden ontleend, noch eventuele schade die daaruit zal voortvloeien worden geclaimd.

Indien u naar aanleiding van dit advies nog opmerkingen of vragen heeft, kunt u mij bereiken via 06-23284662 of nathaliedevisser@edufact.nl

Met vriendelijke groeten,

Nathalie de Visser

SENIOR ADVISEUR ARCHEOLOGIE

CC. Gemeente Sluis, de heer A. Dierckx

BIJLAGEN

1. PLANLOCATIES EN PLANNEN: SCENARIO-ONDERZOEK HEVO 2018
2. KAART ARCHEOLOGISCHE RIJKSMONUMENTEN DD 24 DECEMBER 2018
3. KAART ARCHEOLOGISCHE ONDERZOEKEN EN VINDPLAATSEN DD 24 DECEMBER 2018
4. UITSNEDE ARCHEOLOGISCHE BELEIDSKAART GEMEENTE SLUIS 24 DECEMBER 2018

BIJLAGE 1 – PLANLOCATIES EN PLANNEN

Scenario-onderzoek kern Aardenburg

2 juli 2018

- Uitgangspunten
- Quick scans
- Scenario's
- Financiële doorrekening
- Afwegingskader

- School 130 leerlingen -> 854 m² -> 6 groepen
- KDV drie groepen; 1 groep 0-4, 1 PSZ, 1 BSO. -> 360 m²
- Wens tot IKC-vorming
- Gymzaal: 14 x 22 m x 5,5 m

Nieuwbouw

- Frisse scholen klasse B
- BENG
- Bouwbesluit

Renovatie

- Bouwbesluit

Vorsterman van Oyenschool

Onderdeel	Beoordeling	Weging	Totaalscore
Uitstraling	5	1	5
Bouwkundige staat	5	3	15
Veiligheid	6	1	6
Binnenmilieu	5	2	10
Exploitatie	5	2	10
Onderwijskundige staat	5,5	3	16,5
Totaal			62,5

restgebruik Nieuwbouw of levensduurverlenging < 5 jaar	restgebruik Nieuwbouw of levensduurverlenging 5 - 10 jaar	restgebruik Nieuwbouw of levensduurverlenging 10 - 20 jaar	restgebruik Nieuwbouw of levensduurverlenging > 20 jaar
	x		

Op Dreef

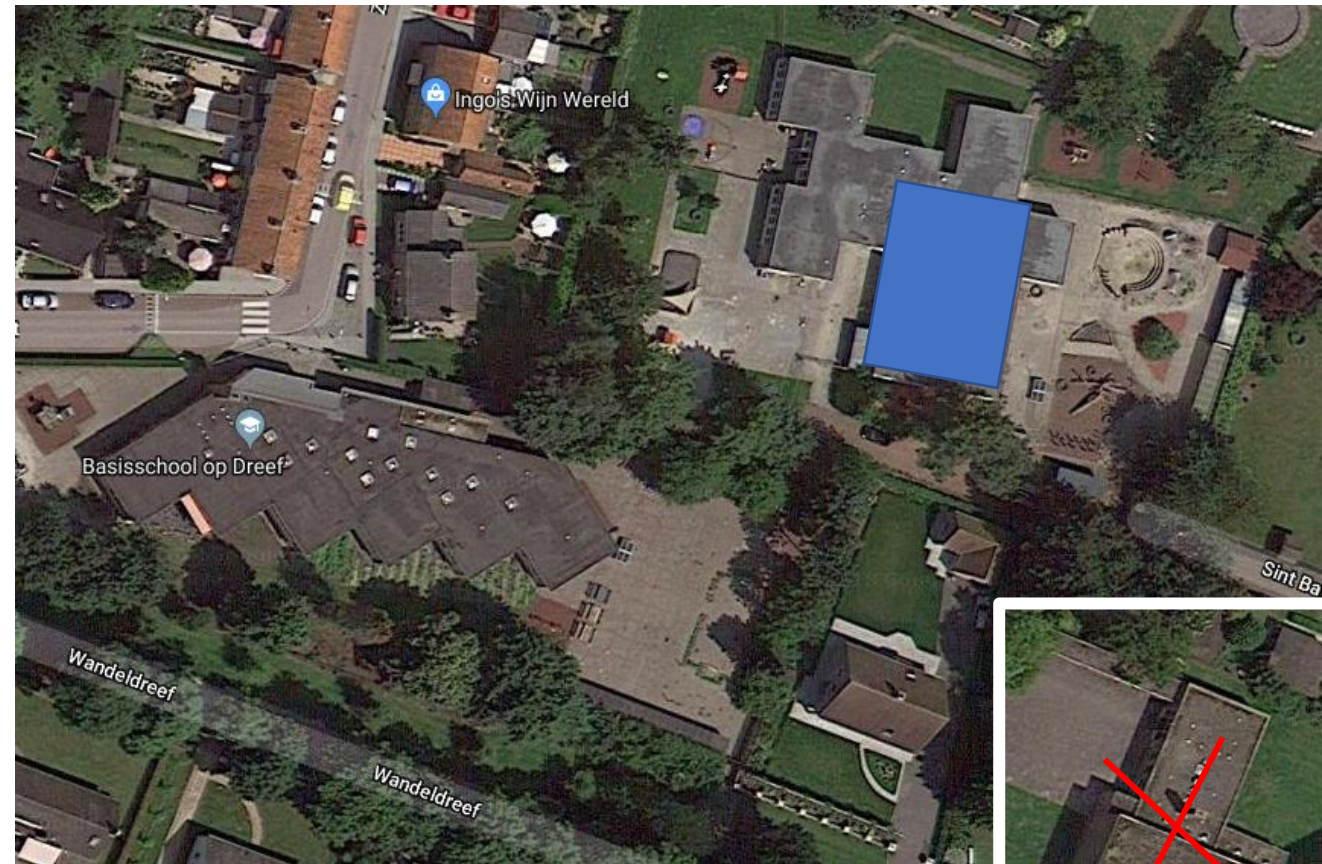
Onderdeel	Beoordeling	Weging	Totaalscore
Uitstraling	5,5	1	5,5
Bouwkundige staat	4	3	12
Veiligheid	6	1	6
Binnenmilieu	4	2	8
Exploitatie	5	2	10
Onderwijskundige staat	5	3	15
Totaal			56,5

restgebruik Nieuwbouw of levensduurverlenging < 5 jaar	restgebruik Nieuwbouw of levensduurverlenging 5 - 10 jaar	restgebruik Nieuwbouw of levensduurverlenging 10 - 20 jaar	restgebruik Nieuwbouw of levensduurverlenging > 20 jaar
X			

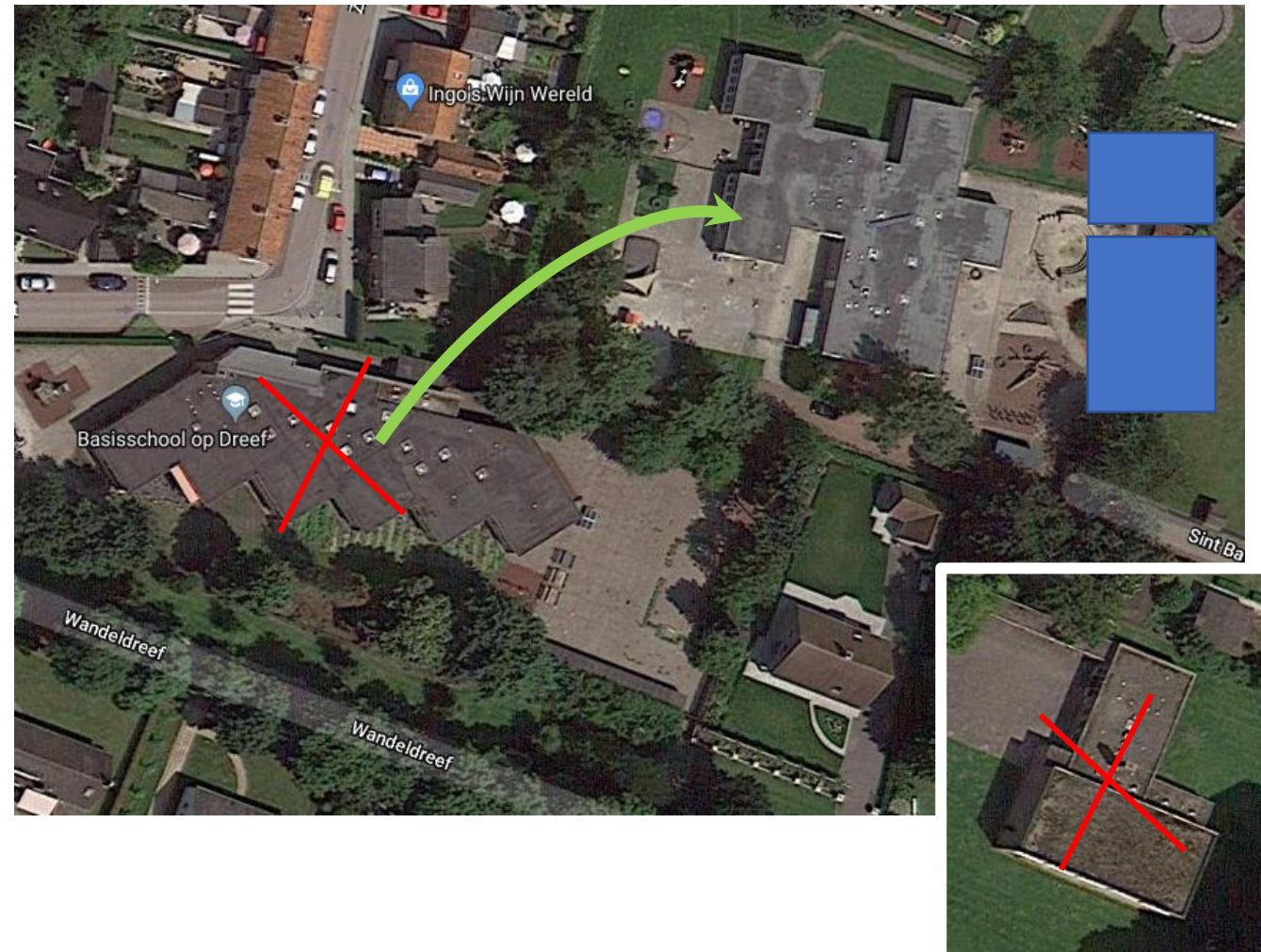
Scenario 1

- Op Dreef blijft op de huidige locatie
- Kinderopvang blijft op de huidige locatie
- Deel Vorsterman van Oyen school wordt gesloopt
- Nieuwbouw voor de gymzaal
- Huidige gymzaal wordt gesloopt
- Tijdelijke voorziening nodig voor school en KDV. 1040 m²

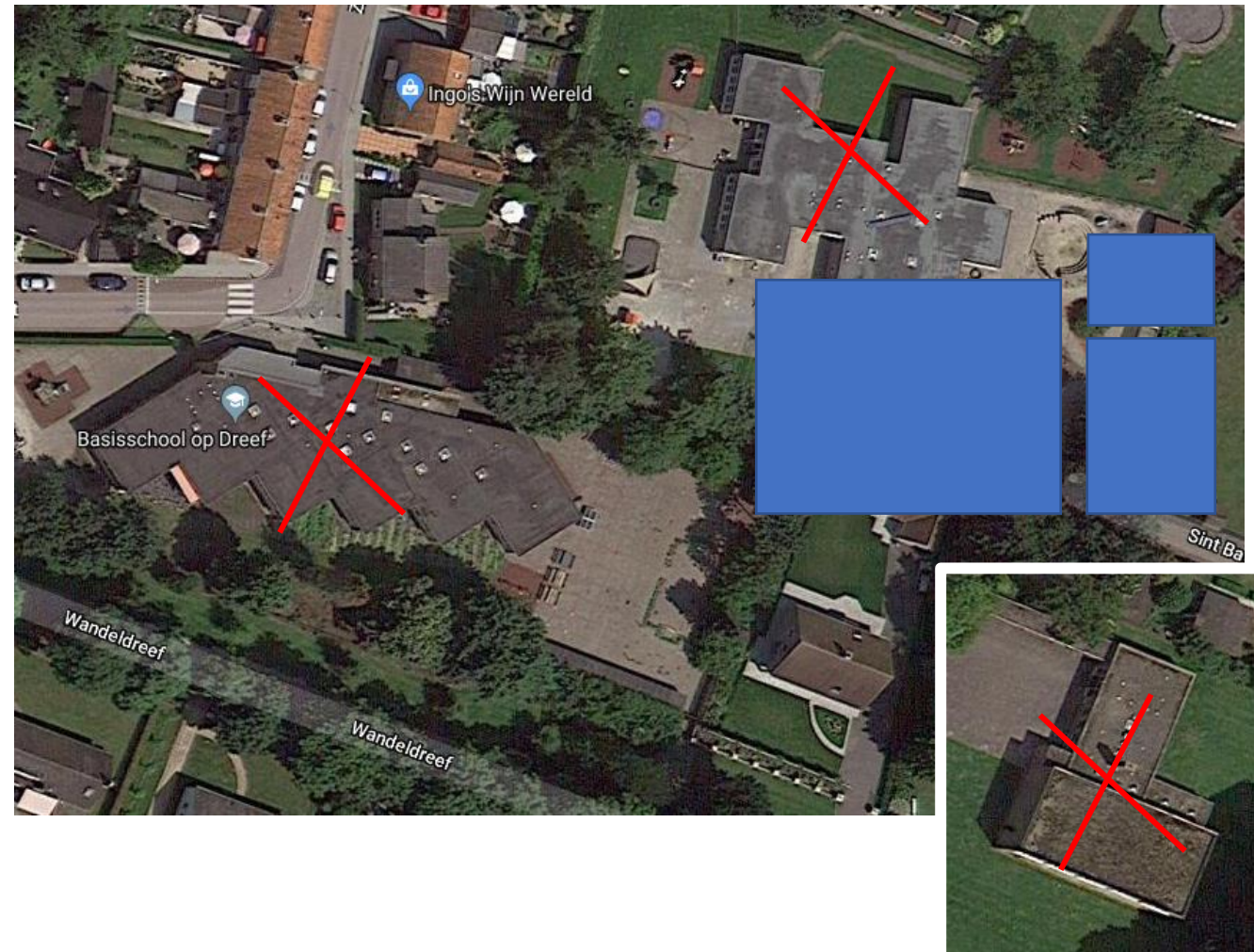
Scenario 2

- Op Dreef gaat naar de Vorsterman van Oyenschool
- Nieuwbouw voor de kinderopvang
- Nieuwbouw voor de gymzaal
- Op Dreef wordt gesloopt
- Huidige gymzaal wordt gesloopt
- Tijdelijke voorziening nodig voor KDV. 360 m²

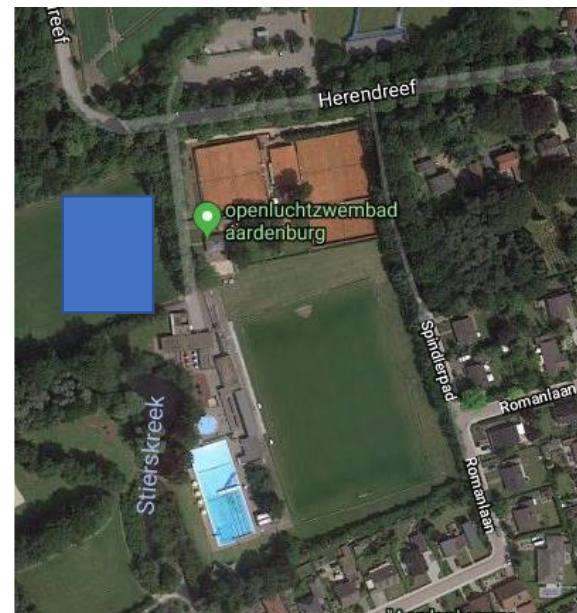
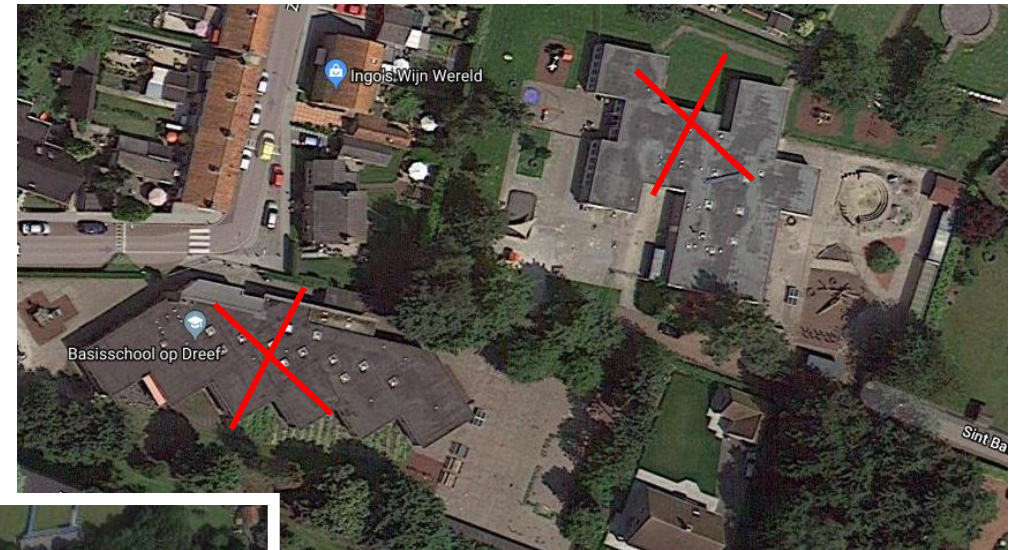
Scenario 3

- Op Dreef wordt gesloopt
- Vorsterman van Oyen wordt gesloopt
- Huidige gymzaal wordt gesloopt
- Nieuwbouw IKC voor school, kinderopvang en gymzaal op huidige locatie
- Tijdelijke voorziening nodig voor KDV. 360 m²

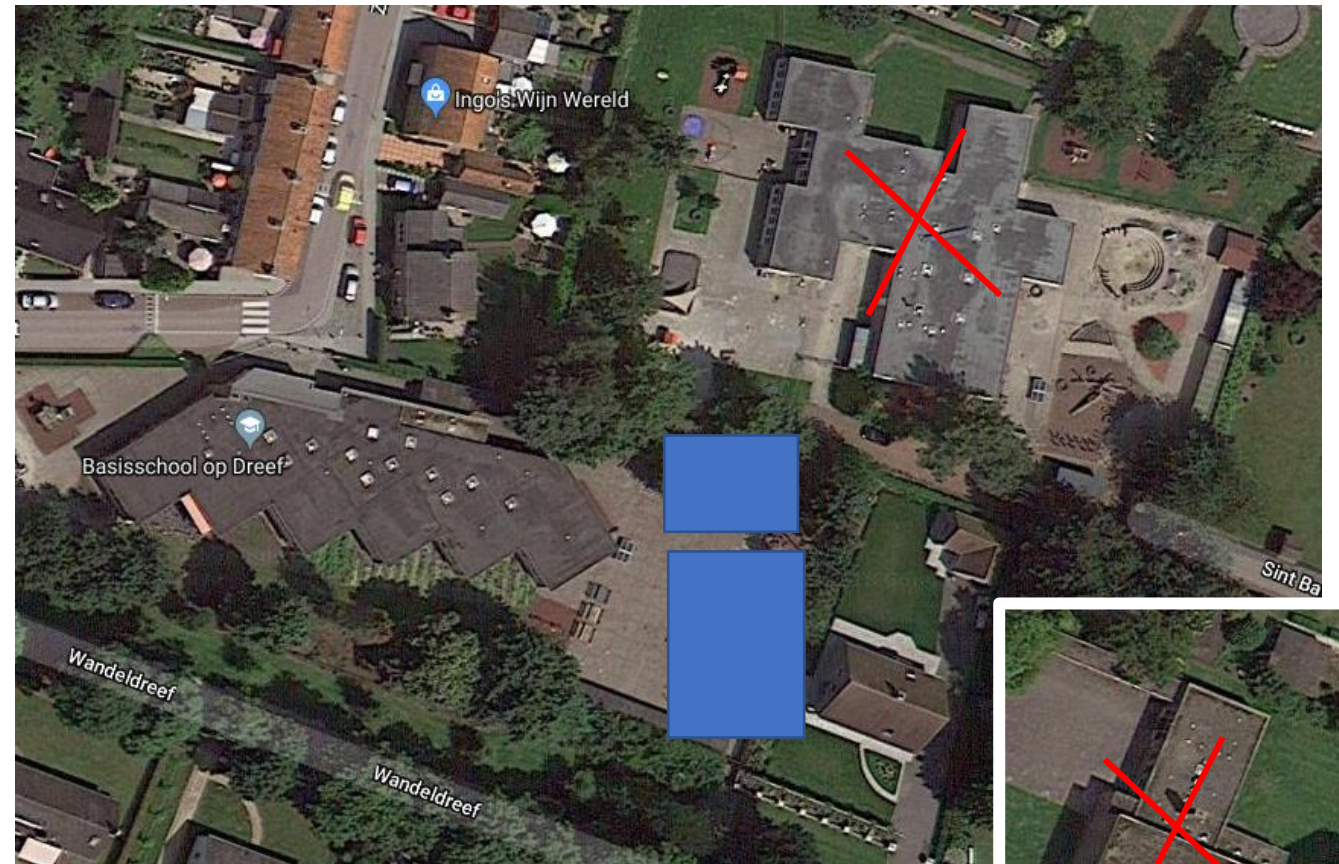
Scenario 4

- Op Dreef wordt gesloopt
- Vorsterman van Oyen wordt gesloopt
- Huidige gymzaal wordt gesloopt
- Nieuwbouw IKC voor school, kinderopvang en gymzaal op de locatie bij het sportpark
- Geen tijdelijke voorziening nodig

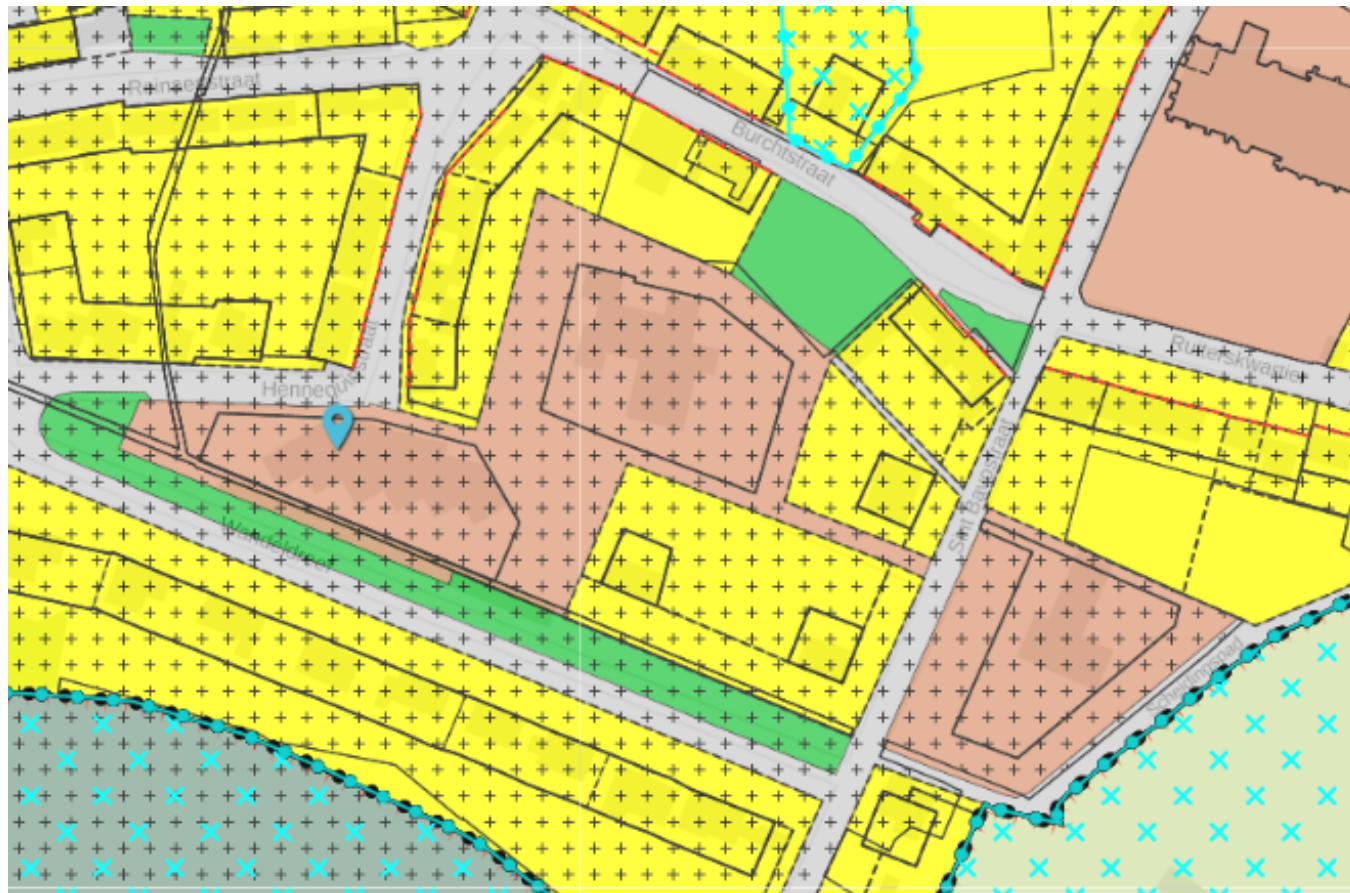
Scenario 5

- Op Dreef blijft op de huidige locatie
- Nieuwbouw voor de kinderopvang
- Nieuwbouw voor de gymzaal
- Vorsterman van Oyen wordt gesloopt
- Huidige gymzaal wordt gesloopt
- Tijdelijke voorziening nodig voor school. Twee lokalen.

Bestemmingsplan

HEVO

Bestemmingsplannen

Verkleinen ►

☐ [Kom Aardenburg](#)

planstatus : vastgesteld 2011-09-29 ⓘ
identificatie : NL.IMRO.1714.012bpabg10-VG01
type plan : bestemmingsplan
naam overheid : Gemeente Sluis
ondergrond : o_NL.IMRO.1714.012bpabg10-VG01.dwg
IMRO-versie : IMRO2008

[Zoom naar het hele plan](#)

☐ *Detailinformatie locatie*

Enkelbestemming Maatschappelijk

Bestemd voor: [maatschappelijk](#)

Dubbelbestemming Waarde - Archeologie - 1

Bestemd voor: [waarde](#)

Maatvoering

Maximum goothoogte (m): 4.5

Bouwvlak bouwvlak

☐ *bekendmaking van dit plan* ⓘ

Van dit ruimtelijke plan kan op dit moment geen bekendmaking gevonden worden

☐ *bijlagen en verwijzingen in dit plan* ⓘ

[vaststellingsbesluit](#)

[regels](#)

[bijlage bij regels](#)

[toelichting](#)

Bestaand

- Op Dreef: 784 m2
- Vorsterman van Oyen gehele gebouw: 800 m2
 - Deel KDV: 243 m2
- Gymzaal: 500 m2

Nieuw

- Nieuwbouw school: 854 m2
- Nieuwbouw KDV: 360 m2
- Nieuwbouw gymzaal: 511 m2
- TOTAAL 1725 m2

Financiële doorrekening

Normatieve stichtingskosten

- Nieuwbouw € 1.527,- per m2 BVO
- Gymzaal € 726.156,67 (12x21m)

Marktconforme stichtingskosten

- Renovatiekostenconfigurator: € 1.381,- per m2 BVO
- Nieuwbouwkostenconfigurator: € 2.670,- per m2 BVO
- Gymzaal € 1.028.643,- (14X22m)

- Sober en doelmatig gebouw volgens normvergoeding
- + Frisse scholen B
- + BENG
- Volledige renovatie (excl. kozijnen)
- Prijzen inclusief BTW, prijspeil 1-1-2018
- 2% regiotoeslag/marktwerking

Sloopkosten: €42,- per m2

Tijdelijke huisvesting: €350,- per m2 BVO

The screenshot shows a detailed financial calculation spreadsheet. It includes sections for 'Normatieve stichtingskosten' (Normative foundation costs) and 'Marktconforme stichtingskosten' (Market-conform foundation costs). The spreadsheet lists various cost items such as 'Nieuwbouw' (New construction), 'Gymzaal' (Gymnasium), 'Renovatiekosten' (Renovation costs), and 'Sloopkosten' (Demolition costs). It also includes a section for 'Tijdelijke huisvesting' (Temporary housing). The spreadsheet is organized into columns for different cost categories and rows for specific items, with numerical values provided for each.

Scenario 1

- Op Dreef blijft op de huidige locatie
- Kinderopvang blijft op de huidige locatie
- Deel Vorsterman van Oyen school wordt gesloopt
- Nieuwbouw voor de gymzaal
- Huidige gymzaal wordt gesloopt
- Tijdelijke voorziening nodig voor school en KDV. 1040 m²

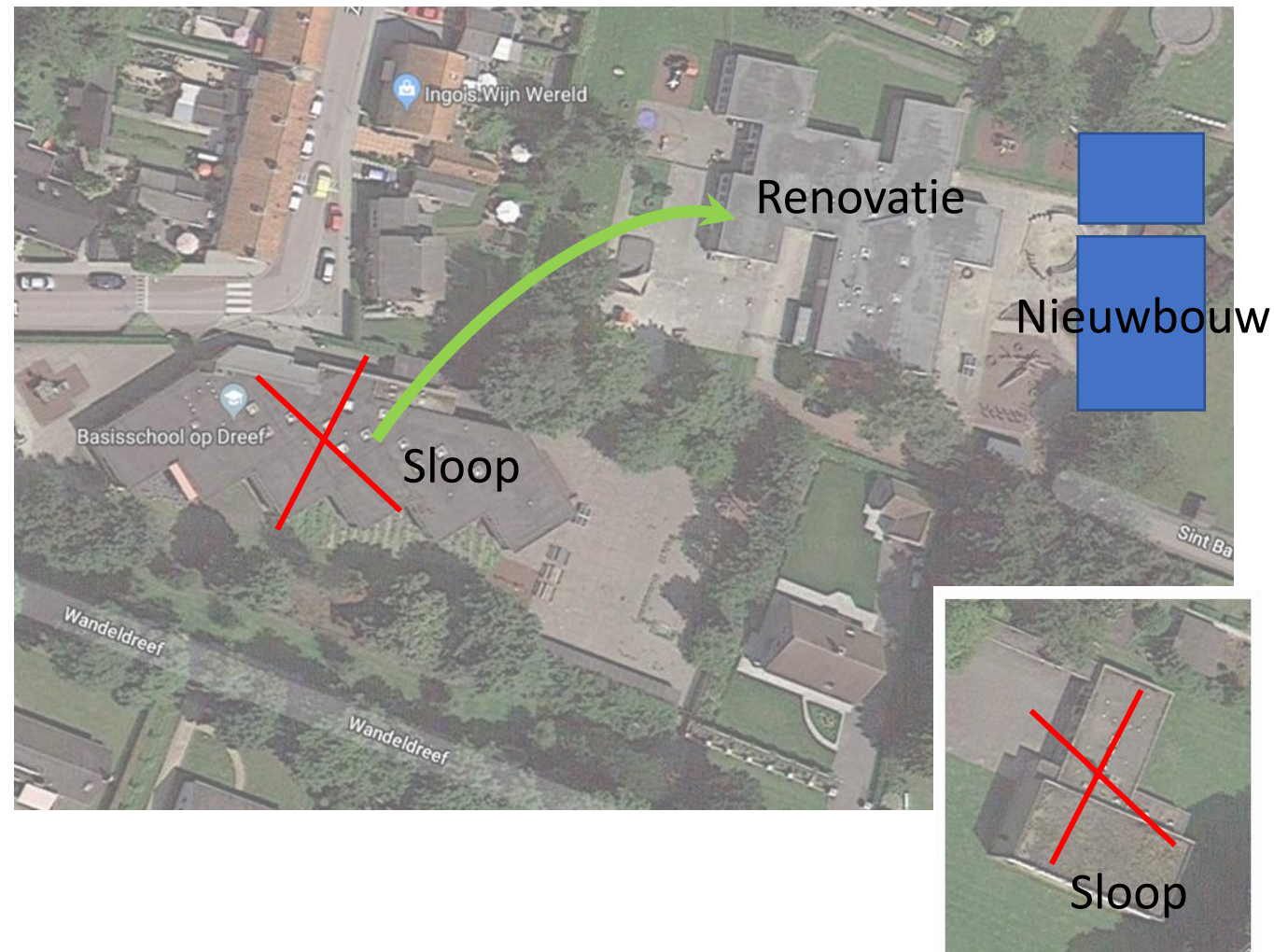
Totaal stichtingskosten: € 2.980.318,-

Scenario 2

- Op Dreef gaat naar de Vorsterman van Oyenschool
- Nieuwbouw voor de kinderopvang
- Nieuwbouw voor de gymzaal
- Op Dreef wordt gesloopt
- Huidige gymzaal wordt gesloopt
- Tijdelijke voorziening nodig voor KDV. 360 m²

Totaal stichtingskosten: €3.278.236,-

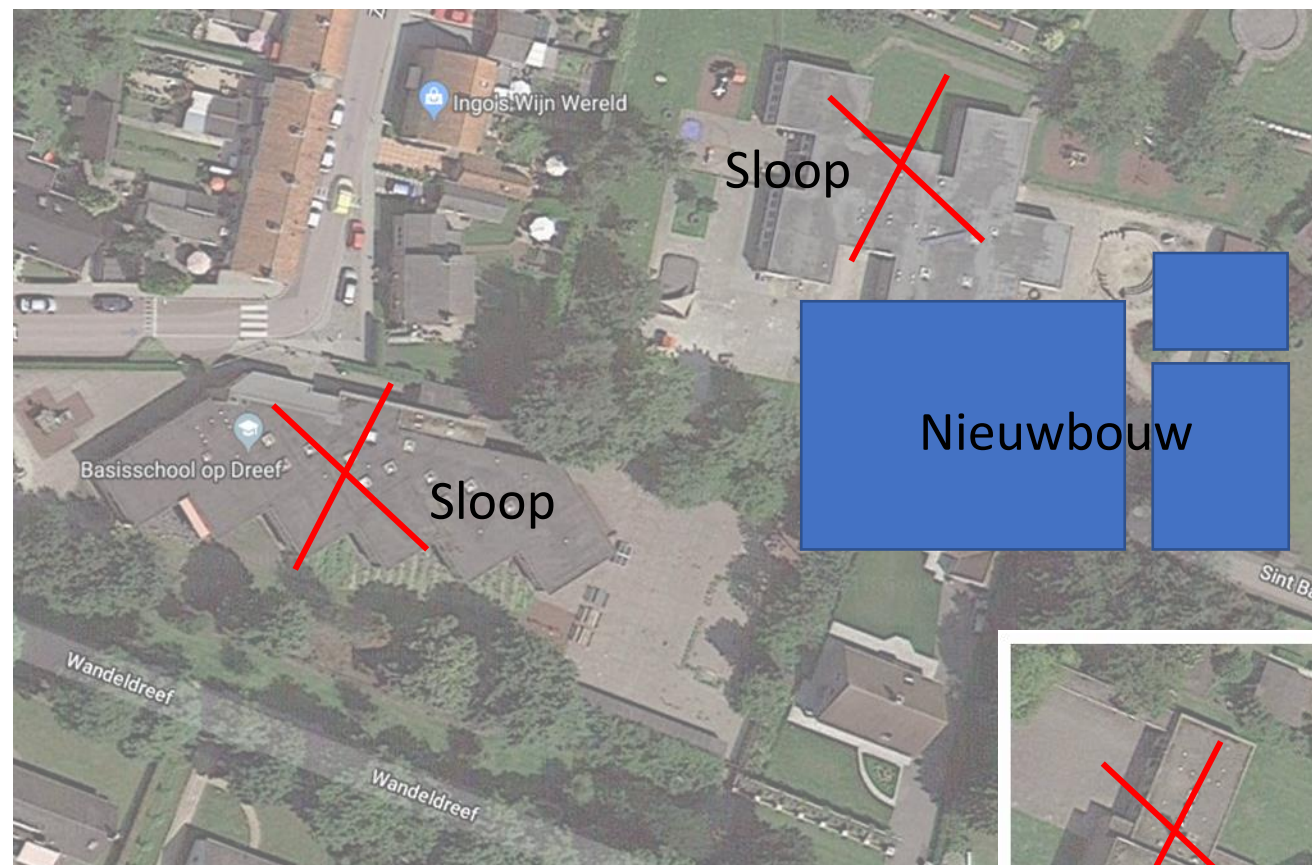

Financiële doorrekening

Scenario 3

- Op Dreef wordt gesloopt
- Vorsterman van Oyen wordt gesloopt
- Huidige gymzaal wordt gesloopt
- Nieuwbouw IKC voor school, kinderopvang en gymzaal op huidige locatie
- Tijdelijke voorziening nodig voor KDV. 360 m²

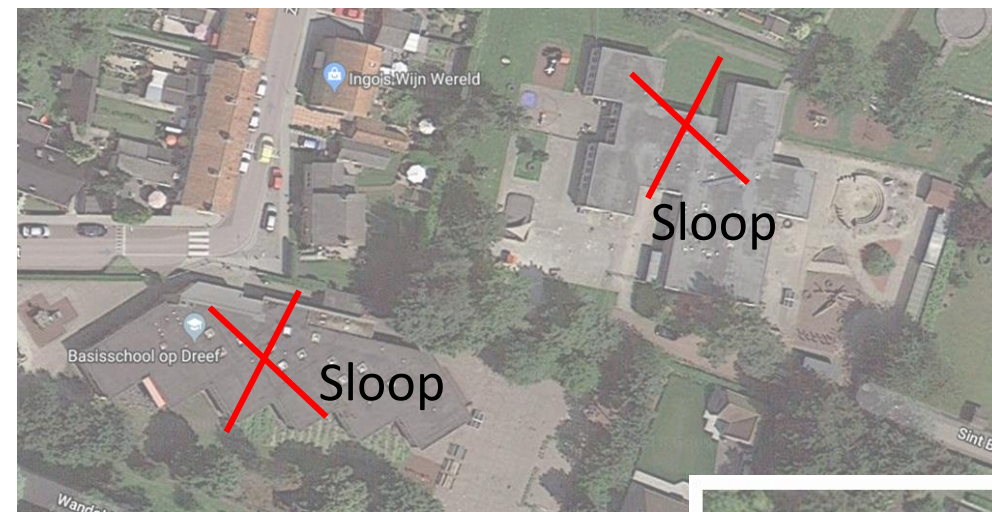
Totaal stichtingskosten: €4.358.237,-

Scenario 4

- Op Dreef wordt gesloopt
- Vorsterman van Oyen wordt gesloopt
- Huidige gymzaal wordt gesloopt
- Nieuwbouw IKC voor school, kinderopvang en gymzaal op de locatie bij het sportpark
- Geen tijdelijke voorziening nodig

Totaal stichtingskosten: €4.253.237,-

Financiële doorrekening

Scenario 5

- Op Dreef blijft op de huidige locatie
- Nieuwbouw voor de kinderopvang
- Nieuwbouw voor de gymzaal
- Vorsterman van Oyen wordt gesloopt
- Huidige gymzaal wordt gesloopt
- Tijdelijke voorziening nodig voor school. 120 m2.

Totaal stichtingskosten: €3.193.808,-

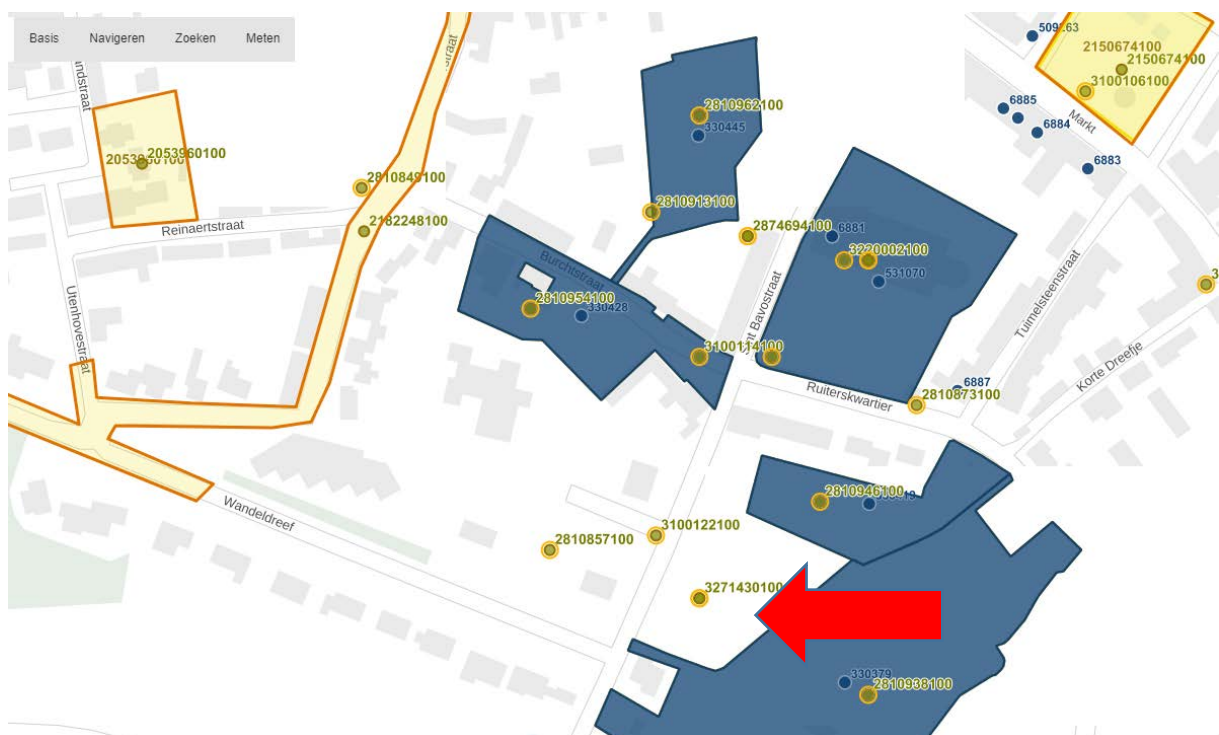
- Scenario 1 € 2.980.318,-
- Scenario 2 € 3.278.236,-
- Scenario 3 € 4.358.237,-
- Scenario 4 € 4.253.237,-
- Scenario 5 € 3.193.808,-

Afwegingskader scenario's

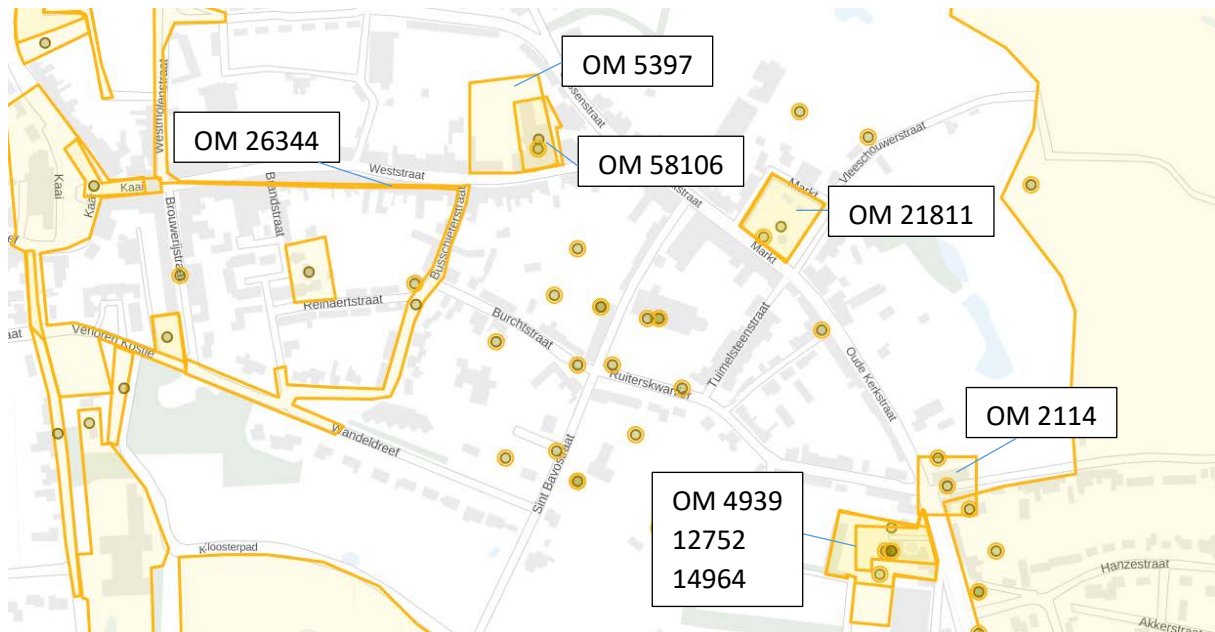
Aardenburg	Scenario 1 Op Dreef blijft op huidige locatie, KDV blijft op huidige locatie. Deel sloop Vorsterman voor nieuwe gymzaal.	Scenario 2 Op Dreef en gymzaal slopen. Op Dreef in Vorsterman, nieuwbouw voor KDV en gymzaal.	Scenario 3 Op Dreef, Vorsterman en gymzaal slopen. Nieuwbouw op huidige locatie	Scenario 4 Op Dreef, Vorsterman en gymzaal slopen. Nieuwbouw op sportpark	Scenario 5 Op Dreef blijft in huidige gebouw, Vorsterman en gymzaal slopen. Nieuwbouw KDV en gymzaal
Locatiegrootte en inpassing scenario	goed mogelijk	goed mogelijk	goed mogelijk	goed mogelijk	mogelijk
Archeologische onderzoek noodzakelijk	twijfel	ja	ja	twijfel	ja
IKC vorming	Niet mogelijk	mogelijk	optimaal	optimaal	mogelijk
Onderwijskundige functionaliteit	matig	matig	optimaal	optimaal	matig
Inspelen op passend onderwijs	twijfel	twijfel	optimaal	optimaal	twijfel
Ligging in voedingsgebied/ kern dorp	optimaal	optimaal	optimaal	twijfel	optimaal
Bereikbaarheid en verkeerssituatie	matig	voldoende	goed	matig	matig
Weglek België tegengaan?	moeilijk	moeilijk	twijfel	twijfel	moeilijk
Duurzame school	voldoende	voldoende	optimaal	optimaal	voldoende
BENG (Bijna Energie Neutraal)	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee
Frisse scholen B	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee
Uitstraling	voldoende	voldoende	goed	goed	voldoende
Exploiteerbaarheid komende decennia	goed	goed	optimaal	optimaal	goed
Beschikbaarheid/ingebruikname	renovatie < 1,5 jaar	renovatie < 1,5 jaar	nieuwbouw < 3 jaar	nieuwbouw < 3 jaar	renovatie < 1,5 jaar
Passend binnen bestemmingsplan	Nee, vanwege hoogte	Nee, vanwege hoogte en twijfel bouwvlak	Nee, vanwege hoogte en twijfel bouwvlak	?	Nee, vanwege hoogte en twijfel bouwvlak
Herontwikkeling af te stoten locaties	1 locatie	2 locaties	1 locatie	3 locaties	2 locaties
Leeftijd gebouw, gebruikperiode	afschrijving deels 20 jaar deels 40 jaar	afschrijving deels 20 jaar deels 40 jaar	afschrijving 40 jaar	afschrijving 40 jaar	afschrijving deels 20 jaar deels 40 jaar
Volgende investering (nieuwbouw/renovatie)	na 20 of 40 jaar	na 20 of 40 jaar	na 40 jaar	na 40 jaar	na 20 of 40 jaar
Investering marktconform incl.sloop en tijdelijk	€ 2.966.318	€ 2.990.446	€ 4.077.253	€ 3.986.253	€ 2.920.017
Investering gymzaal marktconform 14x22m	€ 1.028.643	€ 1.028.643	€ 1.028.643	€ 1.028.643	€ 1.028.643
Tijdelijke huisvesting noodzakelijk?	Ja	Ja	twijfel	nee	Ja
Boekwaarde te slopen panden	€ 50.898	€ 109.069	€ 145.405	€ 145.405	€ 64.524

33

[illegible]

BIJLAGE 3 – KAART ARCHEOLOGISCHE ONDERZOEKEN

ARCHEOLOGISCHE ONDERZOEKEN VANAF 2000

OM 26344 – Archeomedia 2008: onderzoek riolering Westmolenstraat eo. Archeologische Begeleiding.

OM 5397 – BILAN 2003: onderzoek Weststraat 8-12: Bureauonderzoek met boringen.

OM 58106 – Artefact 2013: Weststraat 14-20. Bureauonderzoek met boringen.

OM 21811– ADC Archeoprojecten 2007: Herinrichting Markt. Bureauonderzoek met boringen.

OM 2114 – Betreft een vondstmelding bij straatwerkzaamheden. Daarbij werden grafkelders aangetroffen.

OM 4939 – SOB Reserach

OM 12752- SOB Research

OM 14964- SOB Resarch

BIJLAGE 4 - ARCHEOLOGISCHE BELEIDSKAART GEMEENTE SLUIS – KERN AARDENBURG 2016

